

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА
ТА ГРАФІКИ**

**«НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В
СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ»**

Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції

**15 травня 2024 року
м. Одеса**

ОДЕСА – 2024

УДК: 378:37.09:7-057.86(08)

**Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (Протокол № 17 від 27.06.2024р.)**

Упорядники: Твердохлібова Я. М., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки;

Спасскова О. П., кандидат мистецтвознавства, асистент кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки.

Рецензенти: Ракович В. В. кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва і дизайну Херсонського державного університету;

Бартенєва І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 травня 2024 р., м. Одеса) / упоряд. Я. М. Твердохлібова, О. П. Спасскова. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2024. – 116 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи», яка відбувалася у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» 15 травня 2024 року.

Збірник призначений для науковців (докторанти, аспіранти, магістранти), здобувачів вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти, педагогічних працівників різних типів закладів освіти, художників, дизайнерів, представників творчих спілок, арт-ринку.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

інтеграції. Кн. 3 : зб. наук. праць / редкол. : гол. ред. М. І. Степаненко, упоряд. і наук. ред. Є. А. Антонович, В. П. Титаренко та ін. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2019. С.167-172.

Ольга ПЕТРЕНКО

*викладач кафедри образотворчого мистецтва
Криворізького державного педагогічного університету,
м. Кривий Ріг*

Людмила ЩЕРБАКОВА

*старший викладач кафедри образотворчого мистецтва
Криворізького державного педагогічного університету,
м. Кривий Ріг*

**ЕСТЕТИЧНО-МЕНТАЛЬНІ ПАРАМЕТРИ ПОБУДОВИ
ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ В МЕЖАХ КУРСУ
«ХУДОЖНЬО-ПРИКЛАДНА ГРАФІКА»**

***Ключові слова:** естетосфера сучасної графіки, індивідуальна робота зі студентами художніх спеціальностей, графіка, сучасна графіка, художньо-прикладна графіка.*

Графіка як вид образотворчого мистецтва чітко диференціюється відповідно до технік і форм виконання, що склалися продовж тривалого терміну розвитку графічних засобів зображення в історії мистецтва. Відповідно, для окремих етапів розвитку графіки притаманна своя естетосфера, що об'єднує в собі низку важливих культурно-історичних та художньо-естетичних параметрів.

У тому випадку, коли графіка виступає в якості центрального предмету в межах фахової дисципліни у процесі підготовки студентів художніх спеціальностей, укладаючи зміст дисципліни, важливо враховувати не тільки історію становлення графіки, її техніко-технологічні аспекти, але й актуалізувати дисциплінарну проблематику відповідно до сучасної естетосфери візуального мистецтва.

Таким чином, у межах даного викладу, доцільно чітко визначити поняття «естетосфери». Зокрема, на думку М. Кагана, *естетосфера* може ідентифікуватись як комплекс певних естетичних цінностей, що виступають в якості мотивів різних форм пізнавальної діяльності [7, с.55]. В. Личковах сформулював власне розуміння *естетосфери*, як сукупності важливих духовно-культурних та стильових особливостей певного періоду розвитку суспільства, а також прямо пов'язав термін з візуальною культурою [5, с.4]. Поряд з тим, А. Царенок, звертає увагу на поліваріативність застосування терміну, а *естетосфера* осмислюється ним як відносно стабільна система чітко зорієнтованих ціннісно-сміслових суспільних принципів. Також вчений вважає, що естетосфера в межах особистісного виміру, має розглядатись як специфічний критеріальний інструмент для визначення сприйняття і оцінки культурних явищ, подій, артефактів, тощо [9, с.63]. Схожий концептуальний підхід зустрічається у бразильського науковця Родріго Дуарте: він уявляє *естетосферу* як сукупність сенсорних подразників, здатних апелювати мінімум до трьох з п'яти існуючих у людини відчуттів, викликаючи тим самим відповідні емоції і враження, кінцева мета котрих – *здатність отримувати естетичну насолоду* [10, с.174].

В освітньому дискурсі місія формування актуальної, якісної, корисної естетосфери того чи іншого предмету, покладається на викладача. Враховуючи той факт, що емоційно-почуттєвий образ від «естетичного подразника» вибудовується через відгук суб'єкта на нього [6, с.8], підсилюється також роль викладача як наставника і вихователя. Особливо це стосується індивідуальних форм роботи зі студентами.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Художньо-прикладна графіка» є підготовка студентів за методикою художнього навчання та виконання практичних робіт у вигляді графічних зображень абстрактного і предметного світу, через опанування історії, теорії і практики технологічних властивостей класичних та інноваційних графічних матеріалів. Послідовно опановуючи змістові блоки дисципліни, студент може навчитись обирати необхідний графічний матеріал відповідно до власного творчого задуму; поетапно розробляти художній образ в графіці з урахуванням кінцевого бачення; узагальнювати і деталізувати в графіці; вдало використовувати колір у графіці; поєднувати між собою різні графічні

матеріали і техніки задля досягнення виразності художнього образу; застосовувати набуті знання, вміння та навички в педагогічній практиці та у приватній творчій викладацькій діяльності.

Індивідуальні завдання, що складають певну частину самостійної роботи студентів з курсу художньо-прикладної графіки, диференціюються за формою і змістом, і можуть включати: підготовку презентації; написання реферату; здійснення художньо-мистецтвознавчого аналізу графічного твору; виконання індивідуально-творчих робіт поза дисциплінарним комплексом завдань; участь у художніх виставках; організацію власної виставки художніх творів; участь у науковій розробці предмету дисципліни (тези, доповідь на конференції, стаття); участь у мистецьких конкурсах з графіки; неформальну освіту – курси, тренінги, майстер-класи з графіки.

Важливо, щоб весь комплекс індивідуальних форм роботи підлягав сучасним, актуальним критеріям якості надання освіти. Саме тому, естетосфера візуального наповнення дисципліни «Художньо-прикладна графіка» має відповідати правильно відібраним зразкам, а також корелюватись із культурною парадигмою сучасного світобачення й суспільного розвитку. Зокрема, це означає, що в ході вивчення дисципліни, студент повинен мати можливість певного естетичного досвіду, пов'язаного зі сприйняттям, осмисленням, інтерпретацією та наслідуванням творів сучасної графіки, для котрої характерною є здатність стрімко відгукуватися на злободенні питання й актуальні події та явища.

Одним із важливих параметрів розвитку сучасної графіки виступає її тотальна цифровізація, що породжує появу багатьох новітніх форм і видів графічного мистецтва в залежності від призначення і сфери застосування, зокрема – рекламна графіка, 3d-графіка (тривимірна графіка), анімаційна графіка, концептуальна ілюстрація [8], GameDev-графіка, fashion-ілюстрація, функціонально-ділова графіка [3], ізометрична графіка [1], CGI-графіка (англ. computer-generated imagery, букв. «зображення, згенеровані комп'ютером»), генеративна графіка (із застосуванням технологій штучного інтелекту) тощо. Діджіталізацію мистецтва не можна детермінувати, виключно як, негативне або позитивне явище, проте останнім часом констатується її експонційно зростаючий характер, що вкладається цілковито у межі технологічної сингулярності [4, с.98], як явища, породженого невинним зростанням швидкості науково-технічного прогресу людства.

Поряд з тим, курс «Художньо-прикладна графіка», в силу своєї специфіки і предмету, все ще залишається на класичних засадах, проте містить комплекс важливих вправ і цікавих креативних завдань, що розширюють межі творчого потенціалу студентів і навчають мислити «графічно». Зокрема, до дисциплінарної програми було включено такі види художньо-творчої діяльності як: *вправи* різного ступеня складності на оволодіння графічними засобами зображення у вільній графіці: крапка, лінія, штрих, пляма та їх поєднання у різних комбінаціях; *графічна клаузура* в індивідуально-стилістичній манері (клаузуру в контексті завдання або окремої вправи на вільну графіку зустрічаємо у методичних розробках Г. Задніпряного [2, с.9]); *скетч-графіка* міського простору; *stream-матеріали* (матеріали, що можуть бути використані під час групових або соло-ретритів художньо-творчого змісту, майстер-класів, арт-перформансів, арт-площадок і фестивалів творчості, онлайн-курсів, в галузі арт-терапії) для *арт-скетчингу*; розробка *буквиці* в графіці – або до глави улюбленої книги; або до початкової літери власного імені; розробка власного *екслібрису*.

Згідно окреслених завдань, формується естетосфера візуального простору і наповнення дисципліни згідно до новітніх сучасних тенденцій в галузі мистецтва вільної графіки, що не виключає також і цифрові інновації. Загалом, дозволяється використовувати графічні редактори, як альтернативний спосіб виконання завдання в умовах дистанційного навчання для окремих завдань, або для перенесення оригіналу у цифровий вимір. Також розглядається варіант синтезу власної творчої уяви і ІІІ-технологій в якості підвищення рівня креативності, створення атмосфери експерименту і загальної мотивації студента до навчання.

До естетосфери сучасної графіки варто також включити національно-патріотичний контекст, даючи можливість студенту проаналізувати інноваційний доробок українських сучасних митців-графіків: тематичний напрямок їх творчості; графічні інструменти і засоби, котрими вони користуються для підсилення художнього образу, змісту; напрямки розвитку тощо.

Отже, всі перелічені вище форми художньої творчості в графіці, можуть слугувати якісною базою для здійснення індивідуальної роботи зі студентами у межах дисципліни «Художньо-прикладна графіка», адже апелюють до важливих структур особистості студента, таких як творчий інтерес, допитливість, зацікавленість у

науково-технологічних інноваціях і актуальних тенденціях суспільної і художньої культури, реалізації себе і свого творчого потенціалу, котрий узгоджується із викликами сучасності, тощо. У перспективі подальших досліджень з означеної проблематики прослідковується необхідність в аналізі та обґрунтуванні засобів підвищення мотивації студентів до навчання, зокрема до проявлення себе у сфері графічного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Бондар Н. В., Болтач С. В. Ізометрична графіка відеоігр. *Комп'ютерні ігри та мультимедіа як інноваційний підхід до комунікації* : матеріали I Всеукр. наук.-техн. конф. молодих вчених, аспірантів та студентів, Одеса, 25–26 берез. 2021 р. / Одес. нац. акад. харч. технологій. Навч.-наук. ін-т комп'ют. систем і технологій "Індустрія 4.0" ім. П. М. Платонова ; ред. С. В. Котлик ; орг. ком.: Б. В. Єгоров (голова) та ін. Одеса : ОНАХТ, 2021. С. 52–53.
2. Задніпраний Г. Т. Програма навчальної дисципліни «Художньо-прикладна графіка» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво», напрям підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво». Київ: Київський університет Б. Грінченка, 2016. 19 с.
3. Золотухін Ю. В. Еволюція функціонально-ділової графіки в контексті графічного дизайну : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.07 "Дизайн". Харків : Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв, 2009. 20 с.
4. Кривенкова А. Феномен технологічної сингулярності в сучасному суспільстві. *Науково-практичний семінар «Філософія в аксіосфері глобалізуючого соціуму»*. С. 98-100.
5. Личкова В. А. Естетосфера авангардизму. *Вісник Черкаського університету*. 2009. Випуск 170. С. 4-16.
6. Лісунова Л. Формування естетичного сприйняття майбутніх учителів образотворчого мистецтва у процесі вивчення художньо-графічних дисциплін : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. педагогічних наук : спец. 13.00.02 «теорія і методика навчання» (Образотворче мистецтво). Київ : Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, 2015. 23 с.

7. Матвійчук Б. С. Естетосфера радянської реклами першої половини ХХ століття: культурологічний аналіз. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*. 2015. Вип. 1. С. 54-57.

8. Хведчик В. Л., Сєдак О. І. Концептуальна ілюстрація як напрям сучасної книжкової графіки. *Технології та дизайн*. 2020. № 3 (36).

9. Царенко А. Естетосфера християнського монотеїзму. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філософія»*. 2017. Вип.20. С. 61-67.

10. Duarte R. Teses sobre a estetosfera. Viso: Cadernos de estética aplicada. 2021. V. 15. N° 29. P. 171-181.

Роман ПЕТРУК

*заслужений діяч мистецтв України,
доцент кафедри монументального і станкового живопису Київської державної
академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука,
член Національної спілки художників України,
м. Київ*

Анна ВОРОНІУК

*здобувач вищої освіти ОС «бакалавр» Київської державної академії
декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука,
м. Київ*

ДОСВІД РОЗПИСУ МОНУМЕНТАЛЬНОГО ОБ'ЄКТА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВОЛОДИМИРА ПРЯДКИ

Ключові слова: Володимир Прядка, КДАДПМД ім. М. Бойчука, монументально-декоративне мистецтво, монументальний об'єкт, робота в матеріалі, стінопис.

Восени 2022 року здобувачі вищої освіти III та IV курсів ОС бакалавр спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (КДАДПМД ім. М. Бойчука), отримали унікальний практичний

Зміст

Бартенєва І., Фазлуєв В. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців мистецького спрямування до формування естетичної культури здобувачів освіти.....	3
Богайчук Л., Гвоздьова О. Образ Тараса Шевченка у творчості сучасних художників.....	7
Бредньова В., Прохорец І. Особливості методики графічної підготовки студентів молодших курсів на сучасному етапі.....	10
Брянський Г. Сенс педагогічно-мистецької творчості майбутнього вчителя образотворчого мистецтва у новітніх освітніх реаліях.....	13
Волинська О. Національна мистецька освіта України: досвід Галичини.....	17
Ворніков В. Формування толерантного менталітету особистості в світлі сучасних принципів навчання: інтегративна єдність мистецтва й педагогіки.....	20
Главенчук О. Метод викладання. Девіз викладача і здобувача освіти: «Будь-яке навчальне завдання виконане здобувачем освіти – потенційна виставкова робота».....	25
Гоманюк В. «Кодима-фест» – творча лабораторія Одеського художнього фахового коледжу ім. М. Б. Грекова (досвід практичної роботи 2016-2019 н. р.).....	32
Ейвас Л. Самобутність професійного мистецтва витинанки дніпровського регіону.....	34
Ейвас Л., Губа А. Народна обрядова символіка у декоративних композиціях сучасних українських митців.....	37
Ковальов О., Мірошніченко Н. Історично-мистецькі основи етнокультурної спадщини Сіверщини.....	41
Котова О., Лі Сяосюань Орнаментальні особливості у методиці створення портретного образу в декоративній скульптурі.....	46
Красюк І. Освітні втрати та шляхи їх подолання в умовах воєнного стану.....	48
Крижевська С Необхідні складові підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва.....	52
Литовченко Н., Поступаленко Р. Популяризація українського мистецтва за кордоном під час війни.....	54
Лоза Н., Борисюк З. Анімалістика у художньому ткацтві. Шлях у пошуку художнього образу у навчанні здобувачів вищої освіти художньо-графічного факультет.....	57
Малік О. Артрезиденція «Ціна свободи» – новації в творчому середовищі візуального мистецтва України.....	59
Мунтян С. Значення Петриківського розпису в сучасному мистецтві.....	61
Орос І. Сучасні інтерактивно-розвивальні методи навчання майбутніх художників-педагогів: поєднання друкованої та комп'ютерної графік.....	63

Петренко О., Люта Д. Петриківський розпис у його культурно-історичному й художньо-педагогічному вимірах.....	68
Петренко О., Щербакова Л. Естетично-ментальні параметри побудови індивідуальної роботи зі студентами в межах курсу «Художньо-прикладна графіка».....	72
Петрук Р., Воронюк А. Досвід розпису монументального об'єкта під керівництвом Володимира Прядки.....	77
Петрук Р., Прокопенко Г. До питання розробки монументального об'єкта як навчального завдання.....	79
Ракович В. Синтез традиційних і сучасних підходів під час вивчення матеріалознавства у живописі.....	81
Резніченко Г. Тарас Шевченко в українському образотворчому мистецтві.....	85
Смичковська О., Бредньова В. Удосконалення підходів до навчання онлайн на практичних заняттях з графічних дисциплін.....	88
Спаскова О. Дослідження декоративно-прикладного мистецтва Слобожанщини XVII – XVIII ст. у виданнях з книжкової колекції Бібліотеки Університету Ушинського.....	91
Спаскова О., Ван Сює Питання традицій та інновацій у підготовці магістрантів-художників із КНР.....	94
Спаскова О., Владиченко-Переверзєва М. Вплив народного мистецтва на українську книгу для дітей 60-тих років XX століття.....	97
Тарасенко О., Олійник О. Методика пошуку та вирішення художнього простору в живописній тематичній композиції «Різдво».....	99
Твердохлібова Я. Методична підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.....	102
Харитонова І. Обґрунтування щодо ведення дисциплін «Робота на пленері», «Практика на пленері» елементарного підрівня початкової мистецької освітньо-виховної діяльності КЗПСО «Мистецька школа №15 імені Т. І. Боевої м. Одеси».....	107
Шевчук Т. Візії війни в сучасній українській політичній карикатурі та постері.....	109
Шкільник О. Тема козацтва в образотворчому мистецтві як засіб формування патріотизму і національної ідентичності особистості: історичний аспект.....	117

Наукове видання
НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ
Всеукраїнська науково-практична конференція
м. Одеса, 15 травня 2024 року